

METODEBILAG NR. 2 TIL VIDENSTEMA # 2 – FRIVILLIGHEDEN TOPPER I KOMMUNER PÅ LANDET

FRIVILLIGRAPPORT 2019-2021, BEFOLKNINGSUNDERSØGELSEN

Om undersøgelsens metode

Dette bilag beskriver forskellige metodiske forhold i forbindelse med dataindsamlingen til Frivilligrapportens befolkningsundersøgelse 2019. Dataindsamlingen er gennemført af Epinion på vegne af Center for Frivilligt Socialt Arbejde i marts og april 2019.

Spørgeskema

Formålet med befolkningsundersøgelsen er dels at give et indblik i udviklingen i frivilligt arbejde over tid samt at give et herog-nu-billede af frivilligheden i Danmark med mulighed for at afdække nye tendenser og udfordringer gennem temaanalyser. Spørgsmålene i befolkningsundersøgelsens spørgeskema er baseret på tidligere runder af Frivilligrapporten (2010, 2012, 2014, 2017) samt Frivilligundersøgelsen, gennemført i 2004 og 2012 i regi af Netværk for forskning i civilsamfund og frivillighed (Fridberg og Henriksen 2014). Enkelte spørgsmål er blevet tilpasset for at sikre en tidssvarende ordlyd og svarkategorier. Der er ydermere tilføjet en række nye spørgsmål, som ikke tidligere har været anvendt.¹

Dataindsamling

Undersøgelsen er todelt og gennemført som webinterview på Epinions Danmarkspanel samt telefoninterviews via Epinions Call-Center. Dataindsamlingen på web (CAWI) er baseret på et tilfældigt udtræk af panelister, der er repræsentativ for den danske befolkning på køn, alder, region og uddannelse og gennemført i perioden 20. marts 2019 til 5. april 2019. Undersøgelsen er gennemført blandt danskere over 16 år. Dataindsamlingen via telefon (CATI) baserer sig på et tilfældigt udtræk af danske telefonnumre og er ligeledes repræsentativ for den danske befolkning på køn, alder, region og uddannelse og gennemført i perioden 18. marts 2019 til 28. marts 2019. Undervejs er der blevet anvendt kvoter i dataindsamlingen (præstratificering), således at analyseudvalget kommer så tæt på populationen som muligt. Med kvoter skal forstås, at stikprøven designes, så den matcher fordelinger i befolkningen med hensyn til køn, alder, geografi og uddannelse. Efter dataindsamlingen er data ydermere blevet 'krydsvejet' på baggrund af samme parametre, så det matcher den danske befolkning mere præcist.

Frafald og repræsentativitet

I alt har 3.084 personer deltaget i webinterviewet, mens 503 personer har deltaget i telefoninterview. Det giver et samlet analyseudvalg på 3.587 personer.

Epinion har foretaget en frafaldsanalyse for web-delen af undersøgelsen. Her har det været muligt at sammenligne de gennemførte webinterviews med de, som er faldet fra efter at have påbegyndt interviewet. Frafaldsanalysen tyder ikke på, at der er sket et systematisk frafald blandt bestemte grupper i undersøgelsen.

For telefontinterviewene har det ikke været muligt at foretage en tilsvarende frafaldsanalyse, idet baggrundsplysninger om respondenterne ved denne metode er sparsomme, sammenlignet med oplysninger om respondenterne i webpanelet. Dette skyldes, at webundersøgelsen er baseret på et stort panel af personer, som Epinion kender oplysningerne på, mens respondenterne i telefonundersøgelsen baserer sig på tilfældigt udtrukne telefonnumre, hvilket ikke giver information om køn, alder, uddannelse og region. Epinion anslår, at der for telefoninterviewene har været cirka 1/3 nægttere, hvilket ligger inden for det forventelige.

For at sikre en så præcis repræsentativitet som muligt, er der anvendt kvoter for begge stikprøver (CAWI og CATI), og efterfølgende er data vejet med hensyn til køn, alder, region og uddannelse på baggrund af nationale fordelinger, hentet fra Danmarks Statistik.

Brug af kombineret CAWI og CATI

Danmarkspanelets deltagere har besvaret spørgeskemaet i hhv. den webbaserede udgave af undersøgelsen (CAWI) og telefonnummer-udtrukne ikke-panelister har deltaget i den telefonbaserede udgave af undersøgelsen (CATI).

Når vi ser nærmere på data, finder vi, ikke store forskelle på resultaterne i CATI og CAWI. Eksempelvis er andelen af frivillige blandt deltagere i CATI 41 pct. og i CAWI 40 pct.

Det er som udgangspunkt positivt at anvende mixed modes, idet vi kan indfange forskellige respondentgrupper, der ellers kan være svære at nå - men paneldeltagernes incitament kan være svære at påvirke deres besvarelser/deltagelse. Det samme gælder følsomme spørgsmål, som kan påvirke besvarelserne forskelligt for respondenter, der besvarer skemaet telefonisk (interviewerbias) og for respondenter, der besvarer et online spørgeskema (de Vaus 2011:185; Rathlev m.fl. 2017:68ff).

¹ Specifikke spørgsmål fra spørgeskemaet kan rekvireres fra Center for Frivilligt Socialt Arbejde.

Mere konkret, er det for denne undersøgelse relevant at nævne, at deltagelse i et panel for nogen kan betragtes som en frivillig opgave. Det kan skabe en skævhed idet man kan antage, at paneldeltagerne derfor er mere positivt indstillede overfor frivilligt arbejde og muligvis udfører mere frivilligt arbejde end gennemsnittet af den danske befolkning.

Dermed er der risiko for at der opstår en skævhed i repræsentativiteten og validiteten, undersøgelsens emne taget i betragtning. Selvom data vejes på baggrund af køn, alder, uddannelse og region, kan der godt være forskelle, som ikke indfanges af disse fire parametre.

Eksempelvis er det generelt svært at få unge til at deltage i undersøgelser, der forudsætter at man har og tjekker sin e-mail. Det er Epinions erfaring, at det gør de unge sjældnere end ældre målgrupper. Derfor kan det antages, at den gruppe af unge, som vælger at deltage i panelet, har en særlig profil og motivation, der muligvis adskiller sig fra andre unges ved at være mere tilbøjelige til at læse e-mails og deltage i spørgeskemaundersøgelser. Hvorvidt det har en betydning for denne undersøgelses emne, er svært at sige. Undersøgelsen viser dog, at der er en stigning i antallet af unge, der er frivillige, sammenlignet med tidligere runder af Frivilligrapportens befolkningsundersøgelser.

En udfordring ved CATI som dataindsamlingsmetode er at der kan forekomme interviewerbias, hvilket betyder, at intervieweren påvirker respondentens besvarelse i større eller mindre grad. Denne udfordring eksisterer ikke for CAWI, eftersom denne metode udelukkende foregår ved hjælp af en internetbaseret platform, hvor respondenter blot møder et digitalt spørgeskema på skærmen. Webpaneler har desuden den udfordring, at paneldeltagere i visse tilfælde over tid kan påvirkes af deres hyppige deltagelse i spørgeskemaer, og derfor blive mindre repræsentative ift. populationen (Rathlev m.fl. 2017:55ff). Epinion har imidlertid indarbejdet en række tiltag, som kan være med til at minimere denne risiko. Herunder eksempelvis karantæne regler.

Definition og kodning af kommunetyper

De fem kommunetyper er lavet på baggrund af Socialpolitiskredøgørelse 2017, der oprindeligt har hentet opdelingen fra Landdistriktsprogrammet for 2007-2013.

Kommunerne er opdelt på baggrund af strukturelle, økonomiske og demografiske karakteristika hvilket betyder, at kommuner med store byer kan være grupperet som landkommuner, hvis kommunernes karakteristika samlet set gør dem sammenlignelige med andre landkommuner.

Yderkommunerne er de kommuner, der har den laveste befolkningstæthed, beskatningsgrundlag, uddannelsesniveau og udvikling i beskæftigelsen mv. Herefter kommer landkommuner, mellemkommuner og bykommuner.

De fire største byer er oprindeligt grupperet som bykommuner, men i Socialpolitiskredøgørelse 2017 er det valgt at lade dem stå for sig, hvilket også er valgt i enkelte dele af Videnstemaet, da storbyerne skiller sig ud fra bykommunerne på flere parametre.

For at sikre et stort nok datagrundlag er det dog nødvendigt, i langt de fleste analyser i Videnstemaet at samle storby og bykommuner til en kategori ligeledes samles land og yderkommuner til en kategori. Mellemkommunerne er der ikke et stort nok datagrundlag til at dykke videre ned i.

Kommunerne er kodet på følgende måde:

De 4 største kommuner:

København, Odense, Aalborg og Aarhus.

Bykommuner:

Albertslund, Allerød, Ballerup, Brøndby, Dragør, Egedal, Fredensborg, Frederiksberg, Frederikssund, Furesø, Gentofte, Gladsaxe, Glostrup, Greve, Gribskov, Helsingør, Herlev, Hillerød, Hvidovre, Høje Taastrup, Hørsholm, Kolding, Køge, Lejre, Lyngby-Taarbæk, Roskilde, Rudersdal, Rødovre, Skanderborg, Solrød og Vallensbæk.

Mellemkommuner:

Favrskov, Faxe, Fredericia, Halsnæs, Holbæk, Horsens, Ishøj, Middelfart, Næstved, Odder, Ringsted, Silkeborg, Slagelse, Sorø, Stevns, Tårnby og Vejle.

Landkommuner:

Assens, Billund, Brønderslev, Esbjerg, Fanø, Frederikshavn, Faaborg-Midtfyn, Guldborgsund, Haderslev, Hedensted, Herning, Hjørring, Holstebro, Ikast-Brandø, Jammerbugt, Kalundborg, Kerteminde, Mariagerfjord, Nordfyns, Nyborg, Odsherred, Randers, Rebild, Svendborg, Syddjurs, Sønderborg, Vejen, Viborg, Vordingborg og Aabenraa.

Yderkommuner:

Bornholm, Langeland, Lemvig, Lolland, Læsø, Morsø, Norddjurs, Ringkøbing-Skjern, Samsø, Skive, Struer, Thisted, Tønder, Varde, Vesthimmerlands og Ærø.

Litteratur

Center for Frivilligt Socialt Arbejde (2011): "Den frivillige sociale indsats. Årsrapport 2010". Center for Frivilligt Socialt Arbejde.

Center for Frivilligt Socialt Arbejde (2013): "Den frivillige sociale indsats. Frivilligrapport 2012". Center for Frivilligt Socialt Arbejde.

Center for Frivilligt Socialt Arbejde (2015): "Den frivillige sociale indsats. Frivilligrapport 2014". Center for Frivilligt Socialt Arbejde.

Hjære, M., Jørgensen, H. D. og Sørensen, M. L. (2018): "Tal om frivillighed i Danmark. Frivilligrapport 2016-2018". Center for Frivilligt Socialt Arbejde.

de Vaus, David 2011: Research Design in Social Research. Sage.

Fridberg, Torben og Henriksen, Lars Skov (red.): "Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012". København, SFI – Det nationale Forskningscenter for Velfærd, 2014.

Rathlev, Jakob, Jonathan Hermansen og Hans Bay 2017: 3. Dataindsamling. I: Frederiksen, Morten, P. Gundelach og Rikke Skovgaard Nielsen 2017 (red.): Survey – Design, stikprøve, spørgeskema, analyse. Hans Reitzels Forlag. S. 55-88.

Socialpolitisk Redegørelse 2017, Social og Indenrigsministeriet

Fordeling af nuværende frivillige, tidligere frivillige og personer som aldrig har været frivillige

	Nuvær.	Tidligere	Aldrig	Total
Bykommuner				
Freq	682	528	573	1783
Pct	38	30	32	100
Mellemkommuner				
Freq	238	159	203	600
Pct	40	26	34	100
Landkommuner				
Freq	512	354	338	1204
Pct	43	29	28	100
Total				
Freq	1432	1041	1115	3587
Pct	40	29	31	100

Aldersfordelingen i by- og landkommuner blandt nuværende, tidligere og personer som aldrig har været frivillige, pct.

Bykommune

	Nuvær.	Tidligere	Aldrig	Total
16-29 år	44	29	27	100
30-39 år	31	36	33	100
40-49 år	37	31	32	100
50-59 år	32	31	37	100
60-69 år	39	28	33	100
70+	42	23	35	100
Total	38	30	32	100

Landkommune

	Nuvær.	Tidligere	Aldrig	Total
16-29 år	42	30	28	100
30-39 år	41	30	28	100
40-49 år	40	37	23	100
50-59 år	40	28	33	100
60-69 år	48	29	24	100
70+	44	25	31	100
Total	43	29	28	100

Fordelingen af frivilliges uddannelsesniveau i by- og landkommuner, pct.

	Bykommune	Landkommune
Grundskole	23	24
Erhvervsfaglig	26	30
Gymnasial	14	11
KVU	5	8
MVU	19	20
LVU	12	5
Andet	1	1
Ved ikke	0	0
Total	100	100
	N=682	N=512

Fordelingen af frivilliges beskæftigelsesbaggrund i by- og landkommuner, pct.

	Bykommune	Landkommune
I Beskæftigelse	44	47
Uden for beskæftigelse	6	7
Alderspensionist/efterløn	24	30
Studerende	21	12
Andet inkl barsel og	4	3
Total	100	100
	N=682	N=512

Fordelingen af frivilliges civilstand i by- og landkommuner, pct.

	Bykommune	Landkommune
Enlig	37	29
Samboende med partner/ ægtefælle i forhold, men ikke samboende	51	63
Ønsker ikke at svare	10	8
	2	1
Total	100	100
	N=682	N=512

Andelen af nuværende/tidligere social- og kulturfrivillige i by- og landkommuner, pct.

	Social og sundhedsområdet	Kultur, idræt og fritidsområdet
Bykommuner	33	48
Landkommuner	28	56
Gns. for hele landet	30	52
	N=752	N=1283

Fordelingen af frivilliges organisering i by- og landkommuner, pct.

	Bykommune	Landkommune
Forening	61	64
Offentlig inst.	8	8
Selvejende inst.	13	13
Digitalt netværk	4	2
Erhvervsvirksomhed	4	2
Uformel netværk	11	11
Religiøs sammenhæng	9	10
	N=682	N=512

OBS: Summer ikke til 100 da muligt at afkrydse flere organiseringsformer

Månedligt timeforbrug på frivilligt arbejde i by- og landkommuner

	Bykommune	Landkommune
Timer pr måned	14,21	15,33
	N=604	N=450

Fordelingen af faste og episodiske frivillige i by- og landkommuner, pct.

	Bykommune	Landkommune
Fast	45	49
Episodisk	49	44
Andet	6	6
Total	100	100
	N=682	N=512

Fordelingen af foreningsmedlesskab i by- og landkommuner, pct.

	Bykommune	Landkommune
Medlem af den forening hvor der udføres frivilligt arbejde	68	71
Ikke medlem af den forening hvor der udføres frivilligt arbejde	29	27
Ved ikke	2	2
Total	100	100
	N=682	N=512